



دانشگاه علوم پزشکی  
و خدمات بهداشتی درمانی تهران

معاونت آموزشی

مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی

واحد برنامه‌ریزی آموزشی

چارچوب طراحی «طرح دوره»

اطلاعات درس:

نیم سال: 1-1404-1405

گروه آموزشی ارایه دهنده درس: پریدانتیکس

عنوان درس: مشارکت در آموزش دانشجویان 2

کد درس:

نوع و تعداد واحد<sup>1</sup>: دو واحد نظری: نظری-عملی: عملی: + کارگاهی:

نام مسؤل درس: دکتر سیامک یعقوبی

مدرس/مدرسان: دکتر یعقوبی، دکتر صالحی، دکتر خورسند، دکتر مسلمی، دکتر اکبری، دکتر کدخدا، دکتر روستا، دکتر

حیدری، دکتر مهدی پور، دکتر راعی، دکتر همتیان، دکتر حسینی هوشیار

پیش‌نیاز/هم‌زمان:

رشته و مقطع تحصیلی: دستیاران پریدونتولوژی ورودی ۱۴۰۴ ترم چهارم

اطلاعات مسؤل درس:

رتبه علمی: استاد

رشته تخصصی: پریدانتیکس

محل کار: دانشکده دندانپزشکی

تلفن تماس: 09121776458

<sup>1</sup> مشتمل بر: نظری، عملی و یا نظری-عملی به تفکیک تعداد واحدهای مصوب. (مثال: 2 واحد نظری، 1 واحد عملی)

نشانی پست الکترونیک: [yaghobee@tums.ac.ir](mailto:yaghobee@tums.ac.ir)

توصیف کلی درس (انتظار می‌رود مسؤل درس ضمن ارائه توضیحاتی کلی، بخش‌های مختلف محتوایی درس را در قالب یک یا دو بند، توصیف کند):

این درس با هدف توانمندسازی دستیاران در ایفای نقش آموزشی، به‌ویژه در آموزش دانشجویان دندانپزشکی عمومی طراحی شده است. فراگیران با اصول تدریس بالینی، انتقال مفاهیم علمی، هدایت دانشجویان در محیط‌های آموزشی و ارزیابی عملکرد آنان آشنا می‌شوند.

#### اهداف کلی / محورهای توان‌مندی:

هدف این دوره ارتقای توانایی دستیار در برقراری ارتباط آموزشی مؤثر، انتقال دانش و مهارت‌های پرودنتال به دانشجویان، تحلیل نیازهای یادگیری فراگیران، و مشارکت در فرآیند یاددهی-یادگیری با رویکردی حرفه‌ای و اخلاق محور است. این درس به تقویت مهارت‌های برقراری ارتباط (محور ۲)، پیشرفت فردی و فراگیری مستمر (محور ۴)، تعهد حرفه‌ای و اخلاق آموزشی (محور ۵)، و تصمیم‌گیری و حل مسئله در موقعیت‌های آموزشی (محور ۶) می‌پردازد.

#### اهداف اختصاصی درس:

پس از پایان این واحد عملی انتظار می‌رود دستیار بتواند اصول پایه تدریس بالینی، فلسفه آموزش بالین‌محور و مدل‌های یادگیری بزرگسالان را تشریح کرده و نقش آموزش هم‌تا به هم‌تا در یادگیری عمیق و توسعه حرفه‌ای را تحلیل کند. دستیار باید با اصول ارائه بازخورد سازنده بر اساس مدل‌های Pendleton یا ALOBA آشنا باشد، انواع روش‌های یاددهی شامل مینی‌لکچر، نمایش مهارت‌های عملی، یادگیری مبتنی بر سناریو و بحث گروهی را بشناسد و کاربرد آن‌ها را در محیط‌های آموزشی مختلف ارزیابی کند. همچنین باید بتواند اصول ارزیابی توصیفی و تکوینی، شاخص‌های عملکرد بالینی و فاکتورهای مؤثر مانند سطح دانش، نگرش حرفه‌ای، مهارت ارتباطی و مهارت عملی دانشجو را تفسیر کرده و مفاهیم اخلاق آموزش پزشکی شامل محرمانگی، احترام، انصاف و رعایت حقوق یادگیرنده را در تعاملات آموزشی به‌کار گیرد. دستیار باید توانایی شناسایی نیازهای یادگیری دانشجویان در سطوح مختلف، برنامه‌ریزی جلسات آموزشی کوتاه‌مدت در کلینیک، هدایت دانشجو در انجام اقدامات پرودنتال پایه شامل scaling و root planing، ارزیابی تکنیک و دقت کار، و ارائه بازخورد به‌موقع و علمی را داشته باشد. او باید بتواند محیط یادگیری ایمن و حمایتی ایجاد کند، به سؤالات دانشجویان با استدلال علمی پاسخ دهد، و در مواجهه با اشتباهات بالینی یا چالش‌های آموزشی، رویکردی سازنده و آموزش‌محور اتخاذ نماید. دستیار باید توان تشخیص موقعیت‌های آموزشی مناسب برای دانشجو، تطبیق سطح پیچیدگی کیس با توانمندی یادگیرنده، و انتخاب بین روش‌های مختلف یاددهی بر اساس اهداف یادگیری را کسب کرده و بتواند یافته‌های ارزیابی عملکرد دانشجو را در برنامه‌ریزی جلسات آموزشی بعدی تلفیق کند.

#### پس از پایان این درس انتظار می‌رود که فراگیر:

1. برنامه آموزشی ساختاریافته‌ای برای هدایت دانشجو در یک جلسه بالینی تدوین کند که شامل اهداف یادگیری، فعالیت‌های آموزشی و معیارهای ارزیابی باشد.

2. به کاربرد تکنیک‌های ارتباطی مؤثر در آموزش بالینی مانند گوش دادن فعال، پرسش باز، و تشویق به تفکر انتقادی پی ببرد و آن‌ها را در تعاملات آموزشی با دانشجویان به کار گیرد.

3. توانایی ارائه بازخورد سازنده و به موقع را بر اساس مشاهده مستقیم عملکرد دانشجو کسب کند و بتواند نقاط قوت و نقاط قابل بهبود را به صورت شفاف و قابل اجرا بیان نماید.

4. در جلسات آموزشی بالینی به عنوان مربی هم‌تا حضور یابد، دانشجویان را در انجام اقدامات پرودنتال هدایت کند، و فرآیند یادگیری را با رعایت اصول ایمنی بیمار و اخلاق آموزشی تسهیل نماید.

5. اصول اخلاق آموزش پزشکی را در تمامی تعاملات آموزشی رعایت کرده و نقش خود را به عنوان الگوی حرفه‌ای برای دانشجویان ایفا نماید، و بتواند موقعیت‌های چالش برانگیز آموزشی را با رویکردی منصفانه و حمایتی مدیریت کند.

#### رویکرد آموزشی:

حضور  ترکیبی

#### روش‌های یاددهی-یادگیری:

تدریس توسط هم‌تایان

بحث در گروه‌های کوچک

ایفای نقش آموزشی

یادگیری مبتنی بر سناریو

#### وظایف و انتظارات از دانشجو:

حضور منظم و فعال

مشارکت در آموزش دانشجویان

رعایت اصول اخلاق حرفه‌ای آموزشی

## تقویم درس:

جلسه	عنوان مبحث	روش تدریس	فعالیت‌های یادگیری / تکالیف دانشجو	نام مدرس / مدرسان
۱	آشنایی با اهداف درس و نقش دستیار در آموزش	سخنرانی تعاملی	بحث گروهی درباره تجربه آموزشی	مسئول درس
۲	اصول آموزش بالینی در دندانپزشکی	بحث در گروه‌های کوچک	تحلیل سناریوی آموزشی	هیأت علمی
۳	مهارت‌های ارتباطی با دانشجو	ایفای نقش	تمرین بازخورد دادن	هیأت علمی
۴	آموزش در محیط پری‌کلینیک	یادگیری مبتنی بر سناریو	مشارکت در آموزش عملی	دستیار ارشد
۵	آموزش در محیط کلینیک	آموزش بالینی	هدایت دانشجویان	هیأت علمی
۶	ارزیابی عملکرد دانشجو	بحث تعاملی	طراحی چک‌لیست ارزیابی	مسئول درس
۷	اخلاق در آموزش پزشکی	سخنرانی تعاملی	بحث موردی	هیأت علمی
۸	مدیریت چالش‌های آموزشی	PBL	حل مسئله گروهی	هیأت علمی
۹	آموزش مبتنی بر شواهد	سمینار	ارائه کوتاه	دانشجو
۱۰	آموزش توسط هم‌تایان	Peer teaching	تدریس کوتاه	دانشجو
۱۱	بازخورد مؤثر	کارگاهی	تمرین عملی	هیأت علمی
۱۲	مستندسازی فعالیت آموزشی	کارگاهی	تهیه گزارش	مسئول درس
۱۳	جمع‌بندی و ارزشیابی تکوینی	بحث گروهی	خودارزیابی	هیأت علمی
۱۴	آموزش در شرایط واقعی کلینیکی	آموزش بالینی	مشارکت فعال	هیأت علمی
۱۵	مرور تجارب آموزشی	بحث تعاملی	ارائه تجربه	دانشجو
۱۶	ارزیابی نهایی عملکرد	ارزیابی عملی	---	هیأت علمی
۱۷	جمع‌بندی نهایی	گفت‌وگو	---	مسئول درس

## وظایف و انتظارات از دانشجو:

دستیار باید اهمیت نقش آموزشی در توسعه حرفه‌ای و انتقال دانش پرودنتولوژی به نسل بعدی را درک کرده و در تعاملات آموزشی با دانشجویان، روحیه همکاری، صبر، احترام و اخلاق حرفه‌ای را رعایت کند. همچنین باید نسبت به نیازهای یادگیری دانشجویان در سطوح مختلف دیدگاهی تحلیلی و انعطاف‌پذیر داشته باشد. در پایان دوره، دستیار باید قادر باشد برنامه آموزشی ساختاریافته برای هدایت دانشجو تدوین کند، به‌طور مؤثر در جلسات بالینی به‌عنوان مربی هم‌تا حضور یابد، بازخورد سازنده و علمی ارائه دهد، و تجربیات آموزشی خود را در جلسات بازاندیشی با توان تحلیلی کافی مطرح کرده و از رویکردهای آموزشی اتخاذ شده دفاع کند.

روش ارزیابی دانشجو:

سهم از نمره کل	شرح موارد قابل سنجش	ابزار	حوزه ارزیابی
۳۰٪	توانایی توضیح مفاهیم؛ نمایش تکنیک؛ هدایت دانشجو در انجام اقدامات؛ پاسخ به سؤالات؛ ایجاد محیط یادگیری ایمن؛ مدیریت زمان آموزشی	DOPS / Direct Observation	مهارت‌های تدریس بالینی
۳۰٪	کیفیت بازخورد سازنده؛ به‌کارگیری مدل‌های بازخورد؛ شناسایی نقاط قوت و قابل بهبود؛ تدوین برنامه آموزشی؛ گزارش جلسات؛ یادداشت‌های تأملی	Mini-CEX / Portfolio	ارائه بازخورد و ارزیابی
۲۰٪	ثبت حضور در جلسات؛ تعداد دانشجویان تحت هدایت؛ تنوع فعالیت‌های آموزشی (مینی‌لکچر، نمایش مهارت، بحث گروهی)؛ تأیید استاد ناظر	Logbook + Teaching Record	مشارکت فعال در آموزش
۲۰٪	احترام به دانشجو؛ صبر و حوصله؛ انصاف در ارزیابی؛ مسئولیت‌پذیری؛ رعایت محرمانگی؛ پاسخگویی به بازخورد؛ الگوی حرفه‌ای بودن	MSF (Multisource Feedback)	رفتار حرفه‌ای و اخلاق آموزشی

شرط قبولی:

- حضور منظم در حداقل ۹۰٪ جلسات آموزشی و بالینی
- تدوین حداقل دو برنامه آموزشی ساختاریافته برای دانشجویان در سطوح مختلف
- هدایت آموزشی حداقل ۵ دانشجو در محیط کلینیک با ثبت مستند در Logbook
- ارائه حداقل یک جلسه مینی‌لکچر یا نمایش مهارت عملی برای دانشجویان
- تکمیل گزارش بازاندیشی (Reflective Report) درباره تجربیات آموزشی و چالش‌های مواجه شده
- ارائه و دفاع از رویکردهای آموزشی اتخاذ شده در جلسه پایانی دوره

## منابع

1. Harden, R.M. and Crosby, J. (2000) 'AMEE Guide No 20: The good teacher is more than a lecturer - the twelve roles of the teacher', *Medical Teacher*, 22(4), pp. 334-347. doi: 10.1080/014215900409429.
2. Irby, D.M. (1994) 'What clinical teachers in medicine need to know', *Academic Medicine*, 69(5), pp. 333-342.
3. Pendleton, D., Schofield, T., Tate, P. and Havelock, P. (2003) *The New Consultation: Developing Doctor-Patient Communication*. Oxford: Oxford University Press.
4. Steinert, Y., Mann, K., Anderson, B., Barnett, B.M., Centeno, A., Naismith, L., Prideaux, D., Spencer, J., Tullo, E., Viggiano, T., Ward, H. and Dolmans, D. (2016) 'A systematic review of faculty development initiatives designed to enhance teaching effectiveness: A 10-year update: BEME Guide No. 40', *Medical Teacher*, 38(8), pp. 769-786. doi: 10.1080/0142159X.2016.1181851.
5. Branch, W.T. and Paranjape, A. (2002) 'Feedback and reflection: teaching methods for clinical settings', *Academic Medicine*, 77(12), pp. 1185-1188.
6. Kilminster, S.M. and Jolly, B.C. (2000) 'Effective supervision in clinical practice settings: a literature review', *Medical Education*, 34(10), pp. 827-840. doi: 10.1046/j.1365-2923.2000.00758.x.
7. Ramani, S. and Krackov, S.K. (2012) 'Twelve tips for giving feedback effectively in the clinical environment', *Medical Teacher*, 34(10), pp. 787-791. doi: 10.3109/0142159X.2012.684916.
8. Manogue, M., McLoughlin, J., Christersson, C., Delap, E., Lindh, C., Schoonheim-Klein, M. and Plasschaert, A. (2011) 'Curriculum structure, content, learning and assessment in European undergraduate dental education – update 2010', *European Journal of Dental Education*, 15(3), pp. 133-141. doi: 10.1111/j.1600-0579.2011.00699.x.
9. Plasschaert, A.J., Holbrook, W.P., Delap, E., Martinez, C. and Walmsley, A.D. (2005) 'Profile and competences for the European dentist', *European Journal of Dental Education*, 9(3), pp. 98-107. doi: 10.1111/j.1600-0579.2005.00369.x.